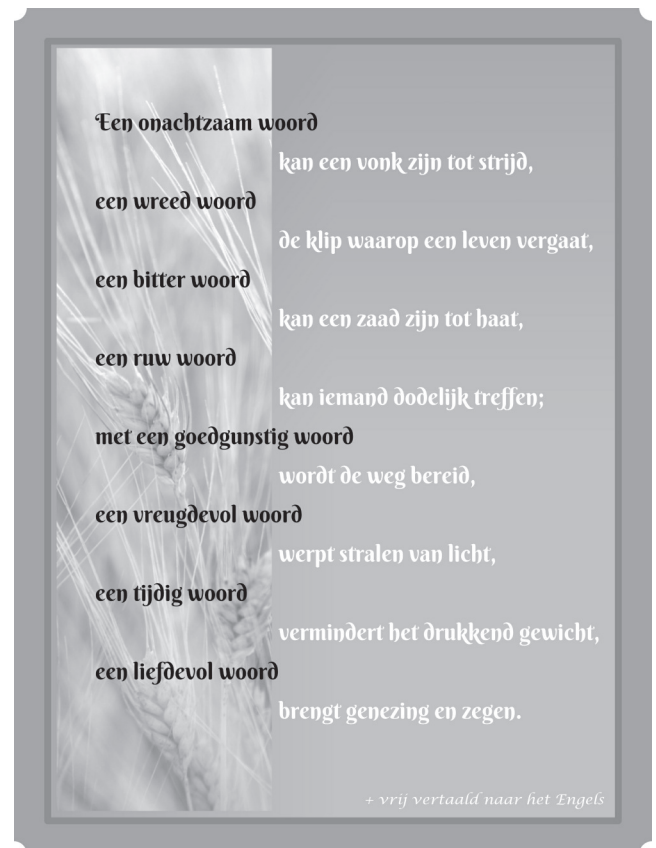

HOE WIJ SPREKEN

***Indien iemand niet struikelt in enig woord,
die is een volmaakt man. (Jak.3:2)***

***... en hoe goed is een woord
op zijn tijd! (Spr.15:23 Statenvert.)***

Een woord lijkt zoiets kleins, doch het kan zowel de mens als de gemeenschap bouwen of breken. Hierbij enige woorden en wijsheid over hoe wij spreken tot onze medemensen. Want hoe vaak struikelen wij niet in dezen. En toch, voor een Orthodox Christen is ‘volmaakt zijn’ geen leeg ideaal, geen ijdele droom, maar een gebod van onze Heer! En wij zijn uitgenodigd dit te vervullen, door te groeien tot de maat van Christus: geheel gevuld met Gods genade.

Een onachtzaam woord ...

Bovenstaand gedicht is vertaald naar een anonieme Engelse tekst uit onbekende bron, doch hoe treffend toont dit de kracht van het woord dat wij tot elkaar spreken. Zoals de apostel Jakobus schreef: “Indien iemand niet struikelt in enig woord, diegene is een volmaakt man”. Doch het is duidelijk dat die volmaaktheid ons - aardse, gevallen mensen - te boven gaat. Want waar zouden wij het inzicht vandaan halen om te allen tijde (zonder uitzondering!) precies het juiste woord te spreken, niet meer en niet minder? Alleen God kent ‘harten en nieren’, en het is dus alleen ‘in de Heilige Geest’, vervuld van Zijn genade, dat wij een dergelijke wijsheid kunnen ontvangen.

“Hoe goed is een woord op zijn tijd”, zegt de Spreukendichter, volgens onze vertalingen naar het Hebreeuws. Doch de Septuagint benadrukt hier veeleer de negatieve kant van de zaak: (Spr.15:22) “Die de raadsvergaderingen niet eren, stellen de gedachten (*logismoi*) het hoogst, doch in de harten van hen die zich beraden blijft raad. (23) Een slecht mens zal daar niet aan gehoorzamen, noch zal hij iets zeggen te rechter tijd, of iets goeds in het algemeen [*of*: voor het algemeen nut].” Met andere woorden, onze woorden wortelen in onze gedachten - hetzij ten goede, hetzij ten kwade.

Niet voor niets dus, dat de heilige Vaders ons leren om allereerst onze gedachten in toom te houden, en ons te richten op de goddelijke volmaaktheid van de Heer.

Aan de ommezijde twee woorden die, op heel verschillende wijze, iets laten zien van de wijze waarop de heiligen acht geven op het woord dat zij spreken - als voorbeeld ter navolging!

Denkt aan deze dingen

In de Brief aan de Filippijzen leert de apostel Paulus ons waar wij onze gedachten op zouden moeten richten. En dit is dus het soort gedachten dat ook ons woord zou moeten inspireren:

***... al wat waarachtig is, al wat eerbaar is,
al wat rechtvaardig is, al wat zuiver is,
al wat beminnelijk is, al wat welluidend is;
als iets een deugd is, en als iets een lofprijzing is,
denkt aan deze dingen. (Fil.4:8)***

Overigens, abba Isaac de Syrier zegt ergens, dat als een mens zich eerst zou afvragen of het wel profijtelijk is om zijn mond te openen, hij in veel gevallen liever zal zwijgen.

Maar stel, dat het woord ons op de tong blijft branden, kan het dan de toets doorstaan van het woord van de heilige Paulus?

- 1) Vermoedelijk zijn we ervan overtuigd, dat het geen wij zouden willen zeggen of schrijven *waarachtig is*, maar is het ook *eerbaar* om dit te zeggen - en dan op deze wijze?
- 2) En zo ja, wanneer wij bovendien menen dat onze gedachte *rechtvaardig is*, is deze werkelijk *zuiver*, d.w.z. op geen enkele wijze vermengd met onze eigen hartstochten?
- 3) Als dat inderdaad het geval is, dan zou ons woord ook *beminnelijk* en *welluidend* moeten zijn; en dat niet slechts in aardse zin (enkel diplomatiek of gepolijst), maar vooral in alles wat het hart raakt.
- 4) En dan, als ons woord werkelijk het karakter draag van het woord van Christus Zelf, zal het mogelijk ook in staat zijn onze medemensen iets te doen smaken van *deugd* en goddelijke *lofprijzing* - of zelfs anderen daartoe aansporen ...

Hoe spreken de volmaakten ?

Heel het onderricht van de Schrift en de heilige Vaders stelt ons voor de vraag, hoe wijzelf zulk een volmaaktheid zullen kunnen bereiken. Waarbij vooral de ascetische Vaders ons veel kunnen leren (zie bv. de tekst van archim. Zacharias: “*Leven met één enkele gedachte*”, in het boek “Gedenk uw eerste liefde”).

Daarbij tonen zij ons ook, dat de volmaakten zich uiteindelijk niet het hoofd breken over hetgeen zij zouden moeten zeggen, maar zich geheel richten op het “verwerven van de Heilige Geest”, zoals de heilige Serafim van Sarov het uitdrukt.

In diezelfde geest stelde de heilige Silouan bovenstaande vraag aan vader Stratonik, die een eerbiedwaardige en ervaren monnik was. Na enige overweging antwoordde deze dat hij dit mysterie niet kende, en vroeg hem dit zelf te beantwoorden. Waarop de heilige Silouan zeide:

***De volmaakten zeggen niets uit zichzelf...
Zij zeggen alleen wat de Geest hen ingeeft.***

+ cf. “De Heilige Silouan de Athoniet” (GK, p.70; EN p.57; NL p.69).

Doch zolang wij een dergelijke maat niet hebben bereikt, noch volstrekt zeker kunnen zijn van ons geestelijk onderscheidingsvermogen, zullen wij de toetssteen van de heilige Paulus nodig hebben. Om niet in onze beperktheid toe te schrijven aan het heilig vuur van de Geest, wat in feite slechts voortkomt uit onze eigen menselijke vurigheid - hetzij gevoed door de hartstochten, hetzij door de aardse inzichten van de wereld om ons heen.

